

p/a: Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de informateur, mw. Drs. E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
Den Haag, 7 april 2017

Aandacht voor verwardheid

Schakelteam Personen met verward gedrag

Geachte mevrouw Schippers,

Ik vraag uw aandacht voor het volgende. Als voorzitter van het Schakelteam Personen met verward gedrag heb ik de afgelopen maanden met veel partijen gesproken en weet dat de formatie van een nieuw Kabinet hét moment is om voor een aantal relevante aspecten van dit urgente vraagstuk aandacht te vragen: het is nu belangrijk te investeren in preventie en 24/7 zorg in de wijk, in voldoende woningen en woonvormen en in een goede verbinding tussen het zorg- en veiligheidsdomein, waarin de persoon echt centraal staat.

Het aantal ernstige incidenten en meldingen van personen met verward gedrag is niet alleen bij de politie toegenomen (in 2016 in totaal 75.000 registraties), maar ook zichtbaar en voelbaar in de samenleving. Hierachter gaat een wereld schuil van persoonlijk leed, van mensen die te maken krijgen met verwarring, zelf of in hun omgeving. Mensen die (ernstige) overlast ervaren of slachtoffer zijn. Mensen vallen tussen wal en schip en de urgentie om regionaal tot gedegen aanpakken te komen, is groot.

Het Schakelteam helpt – in opdracht van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Veiligheid & Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten – gemeenten en regio's bij het realiseren van een goed werkende aanpak voor de ondersteuning, zorg en opvang van mensen met verward gedrag, uiterlijk 1 oktober 2018. Een goed werkende aanpak bestaat enerzijds uit het realiseren van een samenhangende aanpak op negen concrete 'bouwstenen'¹. En anderzijds uit een goed samenspel van alle betrokken partners², die persoonsgericht en domeinoverstijgend werken. Uitgaande van de eigen kracht en de leefwereld van de persoon en met oog voor de belangen van de samenleving. Met heldere regie en een gedeeld gevoel van eigenaarschap.

Met een stevige beweging naar de voorkant, gericht op vroegtijdig signaleren en het voorkomen en beperken van leed.

Met het oog op de aanstaande kabinetsformatie, wil ik drie zaken onder uw aandacht brengen.

1. Investeren in preventie en 24/7 zorg in de wijk

Er is veel oog voor het veiligheidsaspect en 'de achterkant': het verruimen van mogelijkheden van gedwongen zorg, het regelen van crisisbedden, acute opvanglocaties, etc. Het is nu belangrijk te

¹ Negen bouwstenen: 1. Inbreng mensen met verward gedrag en omgeving, 2. Preventie en levensstructuur, 3. Vroegtijdige signalering, 4. Melding, 5. Beoordeling en risicotaxatie, 6. Toeleiding, 7. Passend vervoer, 8. Passende ondersteuning, zorg en straf, 9. Informatievoorziening.

² In het Schakelteam is een aantal perspectieven uit de keten rondom mensen met verward gedrag vertegenwoordigd: cliënt, familie, gemeente (veiligheid, sociaal domein), GGZ, LVB, OM, zorgverzekeraars en politie.

investeren in preventie en vroegtijdig signaleren, zoals ook al in ‘de agenda voor de zorg’³ is verwoord. Door aandacht voor de hele levenssituatie, participatie en herstel, laagdrempelige voorzieningen, passende woningen en daarin ook maatwerk mogelijk te maken voor mensen met complexe problemen. Voldoende ogen en oren c.q. deskundigheid in de wijk (dag en nacht) zijn belangrijk; hulpverleners die proactief op mensen die ondersteuning nodig hebben afstappen. En er zijn goed bereikbare en laagdrempelige meldpunten nodig waar ongeruste bewoners terecht kunnen.

Méér aandacht voor preventie en vroegsignalering kan veel leed voorkomen én is kostenbesparend. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheden, verzekeraars en zorginstellingen. Zij zullen dit gezamenlijk moeten financieren, bijvoorbeeld middels een preventiefonds op regionaal niveau. Zorgverzekeraars moeten daarvoor ruimte krijgen om te investeren in preventie.

2. Voldoende woningen en woonvormen

Ook mensen met verward gedrag, moeten in onze samenleving mee kunnen doen. Zij zijn – net als iedereen – gebaat bij sociale contacten, zinvol (vrijwilligers)werk of dagbesteding, een passende en betaalbare woning, financieel de zaken op orde en een goede structuur met zo min mogelijk stress. Dit kan soms alleen binnen een beschermende omgeving, in een kliniek of in een vorm van beschermd wonen. Maar het liefst in een zelfstandige woning, met eventueel begeleiding. In de praktijk blijkt de regie op deze ‘woonketen’ te ontbreken: de doorstroming stopt, er zijn te weinig betaalbare woningen en er is onvoldoende aanbod voor een kleine groep mensen die langdurig of zelfs levenslang begeleiding en/of zorg nodig heeft – soms in een beveiligde omgeving.

3. De persoon centraal in de verbinding tussen zorg en veiligheid

Het vraagstuk van verwardheid speelt zich deels ook af op het snijvlak tussen zorg en veiligheid. Belangrijk is dat de persoon centraal staat en niet de schotten in wet- en regelgeving en financiële systemen. In de praktijk blijkt dat zorg en veiligheid nog steeds twee aparte werelden zijn, met ieder hun eigen logica. Hierover dienen betere afspraken gemaakt te worden. Ondermeer over het bij elkaar brengen van risicotaxatie zorg en veiligheid. En op lokaal en regionaal niveau zijn afspraken tussen alle partijen nodig over ‘op- en afschalen’; een getrappt escalatiemodel op diverse niveaus, waarbij bovenin ook echt besluiten genomen kunnen worden.

Voor mensen met echt complexe problemen op het snijvlak van zorg en veiligheid kunnen Veiligheidshuizen een belangrijke rol spelen. Zij functioneren steeds meer op dit snijvlak en ontwikkelen zich tot plekken voor het bespreken van vastgelopen casuïstiek en integrale beslissingen. Deze beweging naar ‘Zorg & Veiligheidshuizen’ dient met kracht ondersteund te worden.

Het gaat ook om mensen met kleine vergrijpen, waarbij er grote zorgen bestaan over de veiligheid (‘kleine feiten, grote zorgen’). Essentieel in het goed persoonsgericht kunnen functioneren van de keten is helderheid over welke informatie wanneer gedeeld mag worden. Het onlangs door de stuurgroep Veiligheidshuizen gepresenteerde handvat ‘Gegevensdeling in het zorg- en veiligheidsdomein’ is een goede basis. Echter, om de regierol van gemeenten in dit vraagstuk echt waar te maken, is het belangrijk dat er een wettelijke basis komt voor mogelijkheden tot gegevensuitwisseling.

De opdracht van het Schakelteam Personen met Verward Gedrag loopt tot 1 oktober 2018. In het hele land ontplooiën gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden goede initiatieven die bijdragen aan een verbeterde aanpak. Het Rijk kan op enkele cruciale onderwerpen een positieve

³ Aanbod van het zorgveld aan politiek en samenleving – 2017.

verandering teweeg brengen. Ik vertrouw erop dat het nieuwe Kabinet de voortdurende aandacht voor mensen die tussen wal en schip vallen niet laat verslappen.

Met vriendelijke groet,

O. Hoes

Voorzitter Schakelteam Personen Verward Gedrag